

WOJCIECH KOWALEWSKI

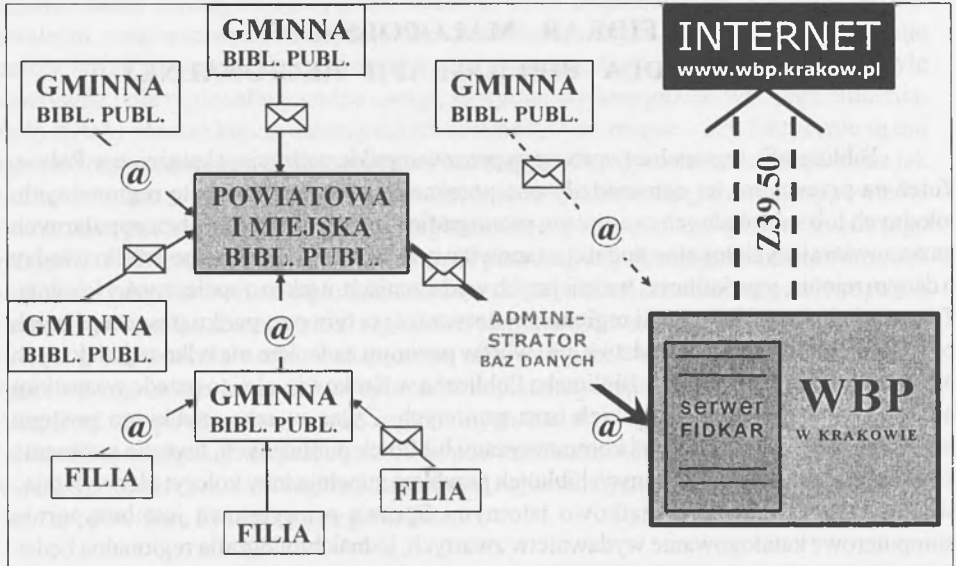
FIDKAR MAŁOPOLSKI – SZANSA DLA BIBLIOGRAFII REGIONALNEJ

Bibliografie regionalne tworzone są przez wszystkie ważniejsze księżnice w Polsce. Toteż na przestrzeni lat zgromadziły one potężne teki zawierające listę regionalnych, lokalnych lub sublokalnych czasopism, monografie i kroniki oraz artykuły z popularnych gazet zawierających lokalne dodatki, stanowiąc tym samym nieprzebrane źródło wiedzy o danym rejonie, jego kulturze, ważniejszych wydarzeniach, a także o społeczności lokalnej. Tworzenie jednak bibliografii regionalnej dotyczącej w tym przypadku poszczególnych podregionów danego województwa, jest wbrew pozorom zadaniem nie tylko największych bibliotek jak np. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie, ale i to przede wszystkim bibliotek powiatowych, miejskich oraz gminnych. Żyjąc w erze szybkiego postępu technologicznego i stopniowej komputeryzacji bibliotek publicznych, kwestia tworzenia katalogów elektronicznych danych bibliotek przybiera zupełnie inny koloryt ideowy, stając się przy tym zadaniem wyjątkowo istotnym. Sprawą priorytetową jest bezspornie komputerowe katalogowanie wydawnictw zwartych, jednak bibliografia regionalna będąc zadaniem nie mniej ważnym jest tworzona przez bibliotekarza-regionalistę równolegle, często w tym samym programie i na niemal identycznych zasadach, co ewidencjonowanie książek. Nie wymaga zatem większych innowacji przy warsztacie jego pracy. Jeśli jednak biblioteki publiczne tworząc bibliografię regionalną, dysponują już elektronicznym zasobem regionalnym, to muszą go udostępniać dla szerszego grona czytelników, a jeśli już udostępnić, to tylko tak, aby był dostępny dla wszystkich, za darmo i najlepiej w jednym miejscu, a zatem przez Internet i z jednego adresu www. Czy jest to możliwe? Dziś można powiedzieć, że już tak. Z rozwiązaniem przychodzi specjalna aplikacja FIDKAR, która została wymyślona i stworzona na zamówienie Biura ds. Rozwoju i Komputeryzacji Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES (stąd też jej nazwa).

FIDKAR – co to jest i jakie stwarza możliwości?

FIDKAR jest swoistą multiwyszukiwarką, umożliwiającą synchroniczne przeszukiwanie kilku, lub nawet kilkudziesięciu, komputerowych baz katalogowych wybranych bibliotek, opartą na wykorzystaniu protokołu Z39.50. Został on stworzony z myślą o udostępnieniu przez Internet zarówno baz katalogowych wydawnictw zwartych jak i baz bibliograficznych (np. BZCz). Innymi słowy FIDKAR pełni funkcję specjalistycznego modułu, którego zadaniem jest przede wszystkim integracja rozmaitych systemów bibliotecznych (Pakiet MAK, LIBRA 2000, SOWA itp.) oraz formatów baz danych (MARC BN, USMARC), a w konsekwencji prezentacja wyników wyszukiwawczych na specjalnej,

interaktywnej stronie, zwanej popularnie bramką Z39.50*. Dużą zaletą takiego rozwiązania jest brak konieczności konwersji formatów baz danych, a jedynie właściwe „podłączenie” indeksów pomiędzy bramką a bazą danych. Nadzwyczaj interesującym rozwiązaniem jest zastosowanie aplikacji FIDKAR do tworzenia regionalnych (gminnych, powiatowych, a także wojewódzkich) sieci bibliotecznych opartych na wspólnym katalogu centralnym, który *nolens volens* jest substytutem katalogu rozproszonego.

Rys. 1. Schemat funkcjonowania katalogu centralnego dla bibliotek małopolskich

FIDKAR w... Małopolsce

Wyszukiwarka FIDKAR miała swój debiut w Bibliotece Narodowej i Federacji FIDES, jednak po niedługim czasie można było zaobserwować powstanie kolejnych, głównie w Warszawie (BN, Fides, Biblioteka Bobolanum, biblioteki dzielnicowe: Śródmieście i Targówek oraz Biblioteka Publiczna Miasta Stołecznego Warszawy). Prócz stolicy aplikacja została uruchomiona jeszcze w Kielcach (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka), w Kolbuszowej (Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna) oraz w Olsztynie (Wojewódzka Biblioteka Publiczna). Kolejnym miastem, ale już pierwszym województwem jest Kraków i Małopolska. A zatem projekt zupełnie pionierski, bo obejmujący zasięgiem wszystkie chętne do współpracy biblioteki publiczne w regionie.

Idea stworzenia wspólnego katalogu centralnego dla bibliotek małopolskich pojawiła się już na początku roku 2000. Inspiracją do jego powstania miał być wówczas

* Najstarsza bramka tego typu na świecie znajduje się w Library of Congress <http://www.loc.gov/z3950/>

Projekt rozległego systemu bibliotecznego opartego na PROLIB-ie, który przewidywał możliwość zorganizowania systemu komputerowego tak, aby mógł obsłużyć wszystkie biblioteki publiczne w naszym województwie. WBP w Krakowie wraz z odpowiednią infrastrukturą programowo-sprzętową (serwer i system biblieczny) pełniłaby w nim funkcję swoistego centrum przetwarzania danych. Zadaniem natomiast administratorów baz komputerowych byłoby sprawowanie „opieki” nad wszystkimi „podłączonymi” bibliotekami w terenie, które komunikowałyby się z głównym serwerem przez stałe łącze internetowe. Projekt ten wprawdzie nie został zrealizowany, ale miał swoje pozytywne odzwierciedlenie w postaci wielu instalacji systemu MAK, głównie w bibliotekach miejsko-gminnych i gminnych. Instalacje te zainicjowały tworzenie komputerowych baz katalogowych.

Na dzień dzisiejszy zdecydowana większość małopolskich bibliotek dysponuje bazą katalogową w takiej postaci, że komputerowy zasób biblieczny można śmiało udostępnić dla szerokiego grona czytelników. To właśnie wszystkim bibliotekom, które tworzyły lub tworzą bazy bibliograficzne wyszedł naprzeciw FIDKAR z perspektywą udostępnienia ich zmuszonej pracy przez Internet. Ma on przede wszystkim ogarnąć swym zasięgiem biblioteki powiatowe, a następnie wszystkie biblioteki gminne w powiecie. Istnieje wszakże prawdopodobieństwo, że któraś z bibliotek powiatowych nie będzie mogła przyłączyć się do projektu, a w jej zasięgu administracyjnym będzie znajdować się biblioteka gminna, która wyrazi wolę tworzenia wspólnego katalogu centralnego. W takim przypadku biblioteka ta będzie współpracować bez udziału biblioteki powiatowej. Przewidywane są różne warianty połączeń poszczególnych bibliotek z WBP w Krakowie. Gdybyśmy jednak rozważyli możliwość samodzielnego udostępnienia zasobów bibliecznych przez WWW w każdej z bibliotek, wiązałyby się to niechybnie z dużymi kosztami (zakup drogiego serwera i odpowiedniego oprogramowania – moduł OPAC, konieczność zatrudnienia administratora komputerowych baz danych itp.). Rozwiązanie stworzenia katalogu centralnego dla całego województwa jest z punktu widzenia bibliotek uczestniczących w tym przedsięwzięciu zupełnie darmowe, gdyż serwer (podobnie całe oprogramowanie) został zakupiony przez bibliotekę wojewódzką i jest on wspólny dla wszystkich bibliotek.

Jak to będzie działało?

Jeśli w projekcie uczestniczą biblioteki gminne, zadaniem instruktorów bibliotek powiatowych będzie dostarczenie wszystkich komputerowych baz danych (w tym bibliograficznych) z całego powiatu drogą elektroniczną, bądź też tradycyjnie na płycie CD-ROM. Przysłane bazy będą odpowiednio preparowane (ustalanie indeksów, import danych itp.) przez pracownika Działu Automatyzacji WBP, a następnie przenoszone na serwer FIDKAR. Aktualizacja owych baz katalogowych będzie następować cyklicznie wraz z odpowiednią ilością nowoutworzonych rekordów (np. raz w miesiącu). Każda z bibliotek tworzących FIDKAR-a Małopolskiego będzie mogła umiejscowić link do swojej bazy bibliograficznej na własnej witrynie bibliecznej. Wraz z napływem nowych baz katalogowych, biblioteka wojewódzka będzie zawierała odpowiednie umowy prawne dotyczące zarządzania tymi bazami. W tym momencie do współpracy przy udostępnianiu bibliografii regionalnej przystępują dwie największe księżnice w Małopolsce: biblioteka

w Tarnowie oraz Sądecka Biblioteka Publiczna. W następnej kolejności do współpracy przystąpią biblioteki publiczne w Chrzanowie i Olkuszu.

W chwili obecnej multiwyszukiwarka FIDKAR Małopolski funkcjonuje, dostęp do niej jest możliwy ze strony Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie.

FIDKAR Multiwyszukiwarka dla Komputerowych Baz Bibliotecznych Microsoft Internet Explorer

Plk Edycja Widok Uklone Narzdzia Pomoc

Wstecz Wyszukaj Uklone

http://www.mbp.krakow.pl:8090/cgi-bin/fidkar/fidkar?mfom=fullnumber=1&target=shw_b22&syntax=smarc&field1=Author&field2=Title&field3=Subject&term1=nic%w Presis

FIDKAR MAŁOPOLSKI FIDKAR Multiwyszukiwarka dla Komputerowych Baz Bibliotecznych

POWRÓT DO WIDOKU WYSZUKIWAR | NOWE WYSZUKIWANIE | KATALOG WBP W KRAKOWIE | BIBLIOTEKI MAŁOPOLSKI | WROTA MAŁOPOLSKI

Zapytanie: Author=miciński tadeusz
Pobrano z bazy: CKHW (dane testowe)

Wybór na poziomie serwerowa

Rekord nr 5

LDR	b c c z d + u + f n g + h + +4500
001	ii n+2003023653
005	a 20030307010500.0
008	a 030303n1a1nnaabn+++++++a+aaa++++id
010	a n 2003023653
039	a 9 a 200303070105 b VLOAD c 200303061439 d fs c 200303060105 d VLOAD e 200303051416 d fmj y 200303040928 z umcs
040	a LUBL U/AG c LUBL U/AG
100	1 a Miciński, Tadeusz d (1873-1918). t Mené-Mené- Thekel Upharisim!... quasi una phantasia I (pol.)
670	a Pisma pośmiertne Tadeusza Micińskiego / Tadeusz Miciński. - Warszawa, 1931.
999	a VTLSFF00 030307x 0000

◀ POPZEDNIE Znaleziono rekordów: 13 NASTEPNE ▶

FIDKAR MAŁOPOLSKI (Małopolska Bibliografia Regionalna)

Internet

Rys. 2. Prezentacja wyników wyszukiwania na interaktywnej stronie – bramka Z39.50